

Septimum præceptum.

Non furtum facies.

I.

Præceptum diligenter explicandum,

VETEREM hunc Ecclesiæ morem fuisse, ut hujus præcepti vis, et ratio inculcarentur auditoribus, indicat illa apud Apostolum objurgatio eorum, qui ceteros ab iis vitiis maxime deterrent, quibus ipsi cumulati reperiabantur: Qui ergo, inquit, alium doces, te ipsum non doces: qui prædicas non furandum, furaris.¹ Quo doctrinæ bono non solum frequens illorum temporum peccatum corripiebant, sed etiam turbas, ac lites sedabant, aliasque malorum causas, quæ furto commoveri solent. In iis et delictis, et delictorum incommodis, atque calamitatibus cum nostra etiam hæc ætas misere versetur, ad exemplum sanctorum Patrum, et Christianæ disciplinæ magistrorum, Parochi hunc urgebunt locum, et assidue, ac diligenter hujus præcepti vim, ac sententiam explicabunt.

ejusque occasione Dei erga homines amor declamandus.

Ac primum officium, et diligentiam suam conferent ad declarandum Dei infinitum amorem erga genus humanum, qui non modo illis duobus interdictis: Non occides; Non mœchaberis; quasi præsidiis, et vitam, corpusque nostrum, et famam, existimationemque tueatur, sed etiam hoc præcepto, Non furtum facies, tanquam custodia quadam, externas res, ac facultates muniat, atque defendat; quam enim hæc verba subjectam habent notionem, nisi eam, quam supra diximus, cum de aliis præceptis loqueremur? vetare videlicet Deum, bona hæc nostra, quæ in ejus tutela sint, a quoquam auferri, aut violari; quod divinæ legis beneficium quo majus est, eo nos in ipsius beneficii auctorem Deum gratiores esse oportet. Et quoniam et habendæ, et referendæ gratiæ, nobis optima ratio proposita est, ut non tantum præcepta libenter auribus accipiamus, sed etiam re ipsa probeamus, ad hoc colendum præcepti officium fideles excitandi, et inflammandi sunt.

2.

Duplex præcepti pars, af-

EST autem hoc præceptum, quemadmodum superiora, divisum in duas partes: quarum altera, quæ furtum vetat, aperte est annunciata; alterius sententia, et vis, qua jubemur

¹ Rom. II. 21.

benigni, et liberales esse in proximos, in priore occulta est, et involuta; de priore igitur prius dicetur: Non furtum facies.

firmativa et negativa.

IN quo illud animadvertendum est, furti nomine non id modo intelligi, cum occulte ab invito domino aliquid auferatur, sed etiam, cum aliquid alienum contra voluntatem scientis domini possidetur; nisi forte existimandum est, eum, qui furtum prohibeat, rapinas factas per vim, et injuriam non improbare, cum exstet illud Apostoli: Rapaces regnum Dei non possidebunt.¹ Quorum omnem rationem, et consuetudinem fugiendam esse, idem scribit Apostolus.²

Quamquam vero majus peccatum rapinæ sint, quam furtum, quæ præter rem, quam alicui adimunt, præterea vim afferunt, et majorem imponunt ignominiam: mirandum tamen non est, quod leviori hoc furti nomine notatum sit divinæ legis præceptum, non rapinæ; id enim summa ratione factum est: quia furtum latius patet, et ad plura pertinet, quam rapinæ; quas tantummodo illi facere possunt, qui potentia, et viribus præstant; quamquam nemo non videt, exclusis ejusdem generis levioribus peccatis, graviora etiam facinora prohiberi.

Variis autem nominibus notatur injusta possessio, et usus rerum alienarum, ex varietate eorum, quæ et invitis, et insciis dominis auferuntur; nam si privatum quid privato adimitur, furtum dicitur; si surripitur publico, peculatus appellatur; plagiatum vocant, si homo liber, vel servus alienus in servitutem abducitur; si vero sacra res eripitur, nominatur sacrilegium: quod facinus maxime nefarium, ac scelestum adeo in mores inductum est, ut bona, quæ necessario et sacrorum cultui, et Ecclesiæ ministris, et pauperum usui pie, ac sapienter fuerant attributa, in privatas cupiditates, perniciosasque libidines convertantur.

Sed, præter ipsum furtum, id est externam actionem, furandi etiam animus, et voluntas lege Dei prohibetur; est enim spiritualis lex, quæ animum, fontem cogitationum, et consiliorum, inspicit. De corde enim, inquit Dominus apud S. Matthæum, exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia.³

3. *Præcepto prohibetur quævis ablatio rei alienæ:**furtum distincte exprimitur, quia communius;**qua ratione distinguantur furtum, peculatus, plagiatum, sacrilegium;**Jurandi voluntas prohibita.*¹ 1. Cor. VI. 10. — ² 1. Cor. V. 10. — ³ Matth. XV. 19.

4. Sed quam grave scelus furtum sit, ipsa naturæ vis, et ratio satis ostendit : est enim justitiæ contrarium, quæ suum cuique tribuit. Nam honorum distributiones, et assignationes, jam inde ab initio jure gentium constitutas, divinis etiam, et humanis legibus confirmatas, ratas esse oportet, ut unusquisque, nisi humanam societatem tollere velimus, ea teneat, quæ ei jure obtigerunt; nam ut Apostolus ait : Neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt.¹ Etsi hujus sceleris importunitatem, et immanitatem permulta declarant, quæ furtum consequuntur. Fiunt enim judicia temere, et inconsulto, multa de multis : erumpunt odia : suscipiuntur inimicitiae : existunt interdum acerbissimæ innocentium hominum damnationes. Quid dicemus de ea necessitate, quæ divinitus imposita est omnibus, satisfaciendi ei, cui aliquid ademptum sit? Non enim, inquit Augustinus, remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum :² quæ restitutio, cum quis assueverit ex alienis locupletari, quantam habeat difficultatem, præter id, quod unusquisque et ex aliorum consuetudine, et de suo sensu judicare potest, ex testimonio Habacuc prophetæ licet intelligere; inquit enim, Væ ei, qui multiplicat non sua? usquequo et aggravat contra se densum lutum?³ Lutum appellat densum, rerum alienarum possessionem, unde emergere, et expeditare se homines difficile possint.

5. FURTORUM autem tam multa sunt genera, ut ea dinumerare sit difficillimum; quare de his duobus, furto, et rapinis, dixisse satis erit, ad quæ tamquam ad caput, reliqua, quæ dicemus, referuntur. Ad ea igitur detestanda, et ad fidelem populum a scelesto facinore deterrendum, conferent omnem curam ac diligentiam Parochi.

6. Verum hujus generis partes persequamur. Sunt igitur fures etiam, qui furto sublatas res emunt, vel aliquo modo inventas, occupatas, aut ademptas retinent; ait enim S. Augustinus : Si invenisti, et non reddidisti, rapuisti.⁴ Quod si rerum dominus nulla ratione inveniri potest, illa sunt bona in usus pauperum conferenda; quæ ut restituat, qui adduci

¹ 1. Cor. VI. 10. — ² Ep. CLIII. c. 6, n. 20. — ³ Habac. II. 6. — ⁴ Serm. CLXXXVIII. c. 8.

non potest, ea re facile probat se undique ablaturum omnia, si possit.

Eodem se alligant scelere, qui in emendis, vendendisque rebus fraudes adhibent, et vanitatem orationis : horum fraudes vindicabit Dominus. Graviorum, et iniquiorum in hoc furtorum genere sunt ii, qui fallaces et corruptas merces vendunt pro veris, et integris; quive pondere, mensura, numero, ac regula decipiunt emptores; est enim in Deuteronomio : Non habebis in sacco diversa pondera :¹ et in Levitico : Nolite facere iniquum aliquid in judicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera justa, et æqua sint pondera, justus modius, æquusque sextarius.² Est et alio loco : Abominatio est apud Dominum pondus et pondus : statera dolosa non est bona.³

Furtum etiam apertum est operariorum, et artificum, qui totam et integram mercedem exigunt ab iis, quibus ipsi justam, ac debitam operam non dederunt. Nec vero a furibus distinguuntur servi dominorum, rerumque custodes infidi, quin etiam eo sunt detestabiliores, quam reliqui fures, qui clavibus excluduntur, quod furaci servo nihil domi obsignatum, aut oclusum esse potest.

Furtum præterea facere videntur, qui fictis, simulatisque verbis, quive fallaci mendicitate pecuniam extorquent : quorum eo gravius est peccatum, quod furtum mendacio cumulant.

Illi quoque in furum numero reponendi sunt, qui cum ad privatam aliquod, vel publicum officium conducti sunt, nullam vel parvam operam navantes munus negligunt, mercede tantum, ac pretio fruuntur.

Reliquam furtorum multitudinem a solerti avaritia, quæ omnes pecuniæ vias novit, excogitatum, persequi longum est, et, ut diximus, difficillimum; itaque de rapinis, quod est alterum horum scelerum caput, dicendum videtur, si prius monuerit Parochus Christianum populum, ut meminerit illius Apostoli sententiæ : Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum diaboli.⁴ Nec ullo sibi loco patiatur excidere præceptum hoc : Quæcumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis, et illud cogitent perpe-

¹ Deut. XXV. 17. — ² Lev. XIX. 35. — ³ Prov. XX. 23. — ⁴ 1. Tim. VI. 9.

qui fraudes adhibent,

qui debitam operam non præstant,

qui paupertatem mentiendo mendicant,

qui susceptum munus non adimplent.

tuo : Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias.²

8.

Rapinae rei sunt, qui mercedem operariis non solvunt,

Rapinae igitur patent latius. Nam, qui debitam operariis mercedem non persolvunt, sunt rapaces : quos S. Jacobus ad poenitentiam invitat illis verbis : Agite nunc divites, plorate ululantes in miseris vestris, quae advenient vobis; cuius poenitentiae causam subjungit : Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras, quae fraudata est a vobis, clamat : et clamor eorum in aures Domini sabaoth introivit;³ quod genus rapinarum in Levitico,⁴ in Deuteronomio,⁵ apud Malachiam,⁶ et apud Tobiam⁷ vehementer improbatur. In hoc crimine rapacitatis includuntur, qui, quae Ecclesiae praesidibus, et magistratibus debentur, vectigalia, tributa, decimas, et reliqua hujus generis non dissolvunt, vel intervertunt, et ad se transferunt.

qui usuram exercent,

Huc etiam referuntur feneratores in rapinis acerrimi, et acerbissimi, qui miseram plebem compilant, ac trucidant usuris. Est autem usura, quidquid praeter sortem, et caput illud, quod datum est, accipitur, sive pecunia sit, sive quidvis aliud, quod emi, aut aestimari possit pecunia; sic enim apud Ezechielem scriptum est : Usuram et superabundantiam non acceperit;⁸ et Dominus apud Lucam : Mutuum date, nihil inde sperantes.⁹ Gravissimum semper fuit hoc facinus, etiam apud gentes, et maxime odiosum; hinc illud : Quid fenerari? quid hominem, inquit, occidere?¹⁰ Nam qui fenerantur, bis idem vendunt, aut id vendunt, quod non est.

qui venalia habent judicia,

Item rapinas faciunt nummarii iudices, qui venalia habent judicia, et pretio muneribusque deliniti, optimas tenuiorum, et egentium causas evertunt.

qui sunt fraudatores creditorum,

Fraudatores creditorum, et inficiatores, quique, sumpto temporis spatio ad solvendum, sua, vel aliena fide merces emunt, neque fidem liberant, damnabuntur eodem crimine rapinarum : quorum etiam delictum gravius est, quod mercatores, illorum destitutionis, ac fraudationis occasione, magno detrimento civitatis vendunt omnia carius; in quos illa Davidis sententia videtur convenire : mutuabitur peccator, et non solvet.¹¹

¹ Matt. VII. 12. — ² Tob. IV. 16. ; Luc. VI. 31. — ³ Jac. V. 1. — ⁴ Lev. XIX. 13. — ⁵ Deut. XXIV. 14. — ⁶ Malach. III. 5. — ⁷ Tob. IV. 15. — ⁸ Ezec. XVIII. 17. — ⁹ Luc. VI. 34. — ¹⁰ Tullius, Off. II. 25. — ¹¹ Psal. XXXVI. 21.

Quid de locupletibus dicemus iis, qui ab illis, qui solvendo non sunt, quod commodarunt, exigunt acerbius, et pignora etiam ea auferunt contra Dei interdictum, quae ad eorum corpus tuendum sunt necessaria? inquit enim Deus : Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum reddas ei. Ipsum enim est solum quo operitur, indumentum carnis ejus, nec habet aliud in quo dormiat : si clamaverit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum.¹ Horum exactio acerbiter, jure rapacitatem, atque adeo rapinas appellabimus.

qui sibi debita acerbius exigunt,

Ex numero eorum, qui raptores dicuntur a sanctis Patribus, sunt, qui in frugum inopia comprimunt frumentum, faciuntque ut sua culpa carior, ac durior sit annona : quod etiam valet in rebus omnibus ad victum, et ad vitam necessariis; ad quos illa Salomonis pertinet execratio : Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis.² Quos suorum scelerum admonitos, Parochi liberius accusabunt, ac propositas illis peccatis poenas explicabunt uberius.

qui frumenta necessitatis tempore comprimunt.

Hæc de vetitis : nunc ad jussa veniamus, in quibus satisfactio, vel restitutio primum locum habet; peccatum enim non remittitur, nisi restituatur ablatum;³ sed quoniam non is solum, qui furtum fecit, ei, cui furatus est, id debet restituere, sed omnes praeterea, qui furti participes fuerunt, hac lege restitutionis tenentur, aperiendum est, qui sint illi, qui hanc satisfaciendi, vel restituendi necessitatem effugere non possint.

9.
Ad restitutionem obligantur

Sunt autem plura hominum genera : ac primum est eorum, qui furari imperant : qui non modo sunt ipsi furtorum socii, et auctores, sed etiam in illo furum genere deterrimi.

mandantes,

Alterum genus par voluntate primis, potestate dispar, in eodem tamen furum gradu ponendum, eorum, qui cum jubere non possint, suasores sunt, atque impulsores furtorum.

suasores,

Tertium genus est eorum, qui cum furibus consentiunt.

consentientes,

Quartum genus est eorum, qui participes furtorum, inde lucrum ipsi etiam faciunt : si lucrum dicendum est, quod, nisi resipuerint, eos addicit aeternis cruciatibus; de quibus sic loquitur David : Si videbas furem, currebas cum eo.⁴

participantes,

¹ Exod. XXII. 26. — ² Prov. XI. 26. — ³ S. Aug. Ep. CLIII. c. 6. n. 20. — ⁴ Ps. XLIX. 18. CAT. TRID. — 23

non prohibentes,

Quintum genus est furum, qui cum furta possint prohibere, tantum abest, ut illis occurrant, et obsistant, ut eorum licentiam permittant, atque concedant.

non detegentes,

Sextum genus est eorum, qui cum, et furtum factum, et ubi factum sit, certo sciant, non indicant rem, sed eam se scire dissimulant.

receptores.

Postremum genus est, quod omnes complectitur furorum adjutores, custodes, patronos, quique illis receptaculum præbent, ac domicilium, qui omnes et satisfacere debent iis, quibus aliquid detractum est, et ad illud necessarium officium vehementer cohortandi sunt. Ne hujus quidem sceleris omnino sunt expertes, approbatores furorum, et laudatores. Nec vero etiam ab eadem culpa sunt alieni filii familias, et uxores, qui pecunias a patribus, et viris surripiunt.

10. *Misericordia inculcanda:*

JAM vero huic præcepto illa subjecta sententia est, ut pauperum, et inopum misereamur, eorumque difficultates, et angustias nostris facultatibus, et officiis sublevemus; quod argumentum, quia sæpissime, et copiosissime tractandum est, petent ea Parochi ex virorum sanctissimorum, Cypriani, Joannis Chrysostomi, Gregorii Nazianzeni, et aliorum libris, qui de eleemosyna præclare scripserunt, quibus huic muneri satisfaciant.

11. *Motiva exercendi opera misericordiae:*

Sunt enim inflammandi fideles ad studium, et alacritatem opitulandi iis, quibus aliena misericordia vivendum est. Sunt vero etiam docendi, quantam habeat necessitatem eleemosyna, ut videlicet re, et opera nostra in egentes simus liberales, verissimo illo argumento, quod summo judicii die detestaturus sit eos Deus, et sempiternis ignibus addicturus, qui eleemosynæ officia prætermiserint, ac neglexerint; illos autem collaudatos in patriam cælestem introducturus, qui benigne fecerint indigentibus; est utraque Christi domini ore pronunciata sententia: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum; et: Discedite a me maledicti in ignem æternum.¹ Utentur præterea sacerdotes accommodatis illis ad persuadendum locis: Date, et dabitur vobis.² Proferent Dei promissum, quo nihil uberius, nihil magnificentius ne cogitari quidem potest: Nemo est, qui reliquerit,

¹ Matt. XXV. 34, 41. — ² Luc. VI. 38.

etc. qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc, et in sæculo futuro vitam æternam.¹ Adjicient illud, quod a Christo domino dictum est: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.²

Hujus vero necessarii muneris partes exponent, ut qui largiri non possunt egentibus, quo vitam sustentent, saltem commodent pauperi, juxta Christi domini præscriptum: Mutuum date, nihil inde sperantes.³ Atque hujus rei felicitatem beatus David expressit: Jucundus homo qui miseretur et commodat.⁴ Est autem Christianæ pietatis, nisi sit aliunde facultas bene merendi de iis, quibus ad victum aliena misericordia opus est, vitandi etiam otii causa, labore, opera, ac manibus ea quærere, quibus inopum indigentiam levare possint; ad id omnes suo exemplo hortatur in epistola ad Thessalonicenses Apostolus illis verbis: Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos.⁵ Item ad eosdem: Operam detis ut quieti sitis, et ut vestrum negotium agatis, et operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis.⁶ Et ad Ephesios: Qui furabatur, jam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.⁷ Est etiam frugalitati consulendum, parcendumque bonis alienis, ne ceteris graves, aut molesti simus; quæ temperantia sane quam elucet in omnibus Apostolis, sed maxime eminent in D. Paulo, cujus illud est ad Thessalonicenses: Memores estis fratres laboris nostri, et fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus, prædicavimus vobis evangelium Dei.⁸ Atque idem alio loco Apostolus: In labore et in fatigatione, nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus.⁹

SED ut ab universo hoc genere nefariorum facinorum abhorreat fidelis populus, Parochis a Prophetis petere, et a reliquis divinis libris sumere par erit detestationem furorum, et rapinarum, et horribiles minas a Deo propositas eis, qui illa scelera committunt. Clamat Amos propheta: Audite hoc qui conteritis pauperem, et deficere facitis egenos terræ,

¹ Marc. X. 29. — ² Luc. XVI. 9. — ³ Luc. VI. 34. — ⁴ Psal. CXI. 5. — ⁵ 2. Thess. III. 7. — ⁶ 1. Thess. IV. 11. — ⁷ Eph. IV. 28. — ⁸ 1. Thess. II. 9. — ⁹ 2. Thess. III. 8.

12. *varii modi misericordiam exercendi mutuo,*

labore,

frugalitate.

13. *A facinorosis re-vocandi Christiani,*

dicentes: Quando transibit mensis, et venundabimus merces: et sabbatum, et aperiemus frumentum: ut imminuamus mensuram, et augeamus siclum, et supponamus stateras dolosas?¹ Sunt in eadem sententia multa apud Hieremiam,² in Proverbiis,³ et apud Ecclesiasticum.⁴ Nec vero dubitandum est, quin hæc malorum semina, quibus malis opprimitur hæc ætas, magna ex parte in his inclusa sint causis.

ad liberalitatem perducenti.

Verum ut assuescant Christiani homines prosequi omni liberalitatis, ac benignitatis officio egentes, et mendicos, quod ad alteram hujus præcepti partem pertinet, proferent Parochi maxima præmia, quæ beneficis, et largis, et in hac, et in altera vita daturum se Deus pollicetur.

14. *Repellendæ injuriam: status conservatio,*

SED quia non desunt, qui etiam se in furtis excusent, admonendi sunt, fore, ut nullam eorum peccati excusationem accipiat Deus, imo vero futurum, ut illa purgatione non modo non levetur peccatum, sed mirum in modum augeatur.

Ecce, nobilium hominum non ferendæ deliciae, qui culpam extenuare sibi videntur, si se affirmarint, non cupiditate, aut avaritia ad detrahendum alteri sua descendere, sed tuendæ causa amplitudinis familiæ, et majorum suorum, quorum existimatio, ac dignitas rueret, nisi rerum alienarum accessione fulciretur. Quibus perniciosus error eripiendus est, simulque demonstrandum, unam esse rationem conservandi, et amplificandi copias, et opes, majorumque gloriam, si Dei voluntati paruerint, si ejus præcepta servarint; quibus contemptis, fundatæ, et optime constitutæ opes evertuntur; reges ex regio solio, et summo gradu honoris præcipites exturbantur; in quorum locum infimi interdum homines, et qui summo in odio illis fuerunt, divinitus vocantur. Incredibile est, quantopere his succenseat Deus; cujus rei testis est Isaias, apud quem sunt illa Dei verba: Principes tui infideles, socii furum: omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Propter hoc ait Dominus Deus exercituum fortis Israel: Heu, consolabor super hostibus meis, et vindicabor de inimicis meis. Et convertam manum meam ad te, et excoquam ad purum scoriam tuam.⁵

¹ Amos. VIII. 4, 5. — ² Jer. VII. 8 et seq. — ³ Prov. XXI. 6. — ⁴ Eccli. X. 9. — ⁵ Is. I. 23-25.

Non desunt, qui non jam illam afferant causam splendoris, et gloriæ, sed victus, et vitæ commodiorem facultatem, et elegantiam; qui refellendi sunt, docendique quam impia sit eorum et actio, et oratio, qui ullam commoditatem anteferrant Dei voluntati et gloriæ; quam, negligendo ejus præcepta, offendimus mirandum in modum; etsi quæ potest esse in furto commoditas, quod summa incommoda consequantur? Super furem enim, inquit Ecclesiasticus, est confusio et pœnitentia.¹ Sed fac esse, ut cum illis non agatur incommode: dedecorat fur divinum nomen, repugnat ejus sanctissimæ voluntati, salutaria ipsius præcepta contemnit; quo ex fonte omnis error, omnis improbitas, omnis fluit impietas.

vita commoditas,

Quid, quod audire licet interdum fures, qui nihil se eo peccare contendant, quod detrahant aliquid locupletibus, et copiosis hominibus, qui ea detractatione nihil damni faciant, ne sentiant quidem? misera sane et pestifera defensio.

abundantia eorum a quibus res auferuntur,

Putat alius satisfactionem suam accipi debere, quod eam furandi consuetudinem cepit, ut non facile possit ab illa mente, et actione desistere; qui nisi audierit Apostolum dicentem: Qui furabatur, jam non furetur,² velit, nolit, etiam consuetudinem capiet æternorum suppliciorum.

consuetudo,

Nonnulli sunt, qui excusant se, occasione data, alteri aliquid ademisse; est enim illud tritum sermone proverbium: Fures, qui non sint, fieri occasione; qui hac ratione sunt de nefaria sententia deducendi, resistendum esse pravis cupiditatibus. Nam si continuo est re perficiendum id, quod libido persuaserit, quis modus, quis finis erit scelerum, ac flagitiorum? Turpissima igitur est illa defensio, vel summæ potius intemperantiæ, et injustitiæ confessio. Nam qui dicit, se non ideo peccare, quia nullam habet peccandi occasionem, idem propemodum fatetur se semper oblata occasione peccaturum.

occasio,

Sunt, qui furari se dicant ulciscendi causa, quod ab aliis eadem injuria sint affecti; quibus ita respondendum est: primum nemini licere injurias persequi; deinde non posse quemquam rei suæ judicem esse; tum multo minus concedi, ut pœnas ab aliis repetant eorum, quæ alii in eum peccaverunt.

vindicta.

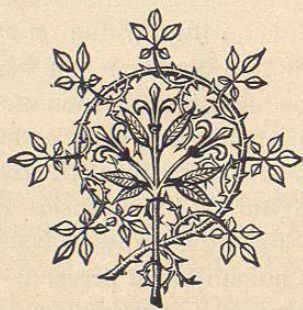
¹ Eccli. V. 17. — ² Eph. IV. 28.

*debita sol-
venda.*

Postremo, quidam furtum satis illa ratione defensum, tectumque arbitrantur, quod cum sint ære alieno oppressi, aliter eo liberari non possint, nisi illud furto dissolvant; quibuscum ita agendum est, nullum esse gravius æs alienum, et quo magis prematur humanum genus, quam debitum illud, cujus in divina precatione quotidie meminimus: Dimitte nobis debita nostra;¹ quare illud insanissimi hominis esse, plus velle Deo debere, id est plus peccare, ut, quod debet hominibus, dissolvat; multoque præstare, conjici in carcerem, quam mandari suppliciiis inferorum sempiternis: longe etiam esse gravius Dei, quam hominum judicio condemnari: porro autem supplices ipsos ad Dei opem, ac pietatem confugere debere, a quo, quid opus sit, possint impetrare.

Sunt alia excusationum genera: quibus Parochi prudentes, ac sui officii diligentissimi, facile poterunt occurrere, ut aliquando habeant populum sectatorem bonorum operum.²

¹ Matth. VI. 12. — ² Tit. II. 14.

Octavum præceptum.

Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

Quantam non modo utilitatem, sed etiam necessitatem habeat assidua hujus et præcepti explicatio, et officii admonitio, nos D. Jacobi monet auctoritas illis verbis: Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir; et idem: Lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit!¹ et quæ sequuntur in eandem sententiam. Quibus duo monemur, primum latissime patere hoc linguæ vitium: quod etiam illa Prophetæ sententia confirmatur: Omnis homo mendax;² ut prope modum sit unum hoc peccatum, quod ad omnes homines pertinere videatur. Alterum, inde proficisci mala innumerabilia, cum sæpe maledici hominis culpa facultates, fama, vita, animæ salus amittatur, vel ejus, qui læditur, quod contumelias patienter ferre non possit, sed eas impotenti animo persequatur; vel ejus, qui lædit, quod pravo pudore, et falsa cujusdam existimationis opinione perterritus, adduci non possit, ut illi, qui offensus sit, satisfaciat. Quare hoc loco monendi fideles erunt, ut quantas possint maximas Deo gratias agant de hoc salutari præcepto non dicendi falsi testimonii; quo non solum ipsi aliis injuriam facere vetamur, sed etiam hac obedientia ab aliorum injuria prohibemur.

VERUM hoc præcepto eadem ratione, et via progrediendum est, qua in cæteris progressi sumus, ut videlicet animadvertantur in eo duæ leges: altera prohibens, ne falsum dicatur testimonium; jubens altera, ut, simulatione fallacisque sublatis, dicta, et facta nostra veritate metiamur. Cujus officii Apostolus Ephesios illis verbis admonuit: Veritatem facientes in caritate, crescamus in illo per omnia.³

SED prior hujus præcepti pars habet hanc rationem, ut, quamvis nomine falsi testimonii significetur quidquid in bonam, vel in malam partem de altero constanter dicatur,

¹ Jac. III. 25. — ² Ps. CXV. 11. — ³ Eph. IV. 15.

I.
*Hujus
præcepti
frequens
explicatio
necessaria,*

*quia lin-
guæ vi-
tium late
patet,*

*et innu-
merabi-
lium ma-
lorum est
causa.*

2.
*Duplex
pars præ-
cepti: af-
firmativa
et negati-
va.*

3.
*Imprimis
prohibe-
tur fal-
sum testi-
monium.*